

Primària i secundària

Matemàtiques

Ciències socials i geografia

Història

Activitat 12: Els pirates s'acosten! (Talaies i torres de defensa)

Descripció:

En aquesta activitat es pretén que els alumnes millorin els seus coneixements sobre les talaies i torres de defensa existents a Mallorca i especialment sobre les existents a la Serra de Tramuntana, així com sobre la importància històrica i patrimonial d'aquestes antigues construccions.

Objectius	<ul style="list-style-type: none"> • Conèixer les raons de la construcció, en el seu context històric, de sistemes defensius a Mallorca. • Conèixer les principals característiques de les talaies i torres de defensa i les diferències bàsiques entre elles. • Identificar i localitzar les principals talaies i torres de defensa existents a la Serra de Tramuntana. • Valorar la importància del coneixement, restauració i conservació d'aquest patrimoni.
Conceptes clau	<ul style="list-style-type: none"> • Talaies • Torres de defensa • Talaiers • Pirates • Joan Baptista Binimelis
Durada aprox.	3 hores
Material recomanat	<ul style="list-style-type: none"> • Mapes dels tres sectors de Tramuntana • Càmera fotogràfica (optatiu) • Ordinador amb software adient
Organització participants	<ul style="list-style-type: none"> • Individual • Parelles o grup petit • Grup - classe

Metodologia

1. El professor introdueix l'activitat amb una breu explicació adreçada a tot el grup sobre les característiques i funcions bàsiques de les antigues talaies i torres de defensa que es poden trobar a Mallorca, cinquanta-set, entre les quals una vintena es troben a la Serra de Tramuntana.

2. Els alumnes poden identificar i marcar aquests elements als mapes i discutir sobre diversos aspectes: raons de la seva existència i abandonament posterior, característiques dels llocs on s'hi construïen, accessibilitat, sistema de comunicació de senyals, etc. Amb el suport d'internet i de la documentació i/o bibliografia aportada pel professorat, els alumnes poden completar la in- formació sobre el tema, tot incloent, per exemple, personatges històrics, com ara Joan Baptista Binimelis (s. XVI-XVII) qui jugà un gran paper en la planificació de les torres i fou l'autor del sistema de comunicació entre elles. És adient fer aquesta feina en equips de 2-3 alumnes.

3. Per tal de familiaritzar-se amb les característiques d'aquestes construccions, es pot realitzar un exercici en parelles. Un dels membres, a partir d'una imatge d'una talaia o torre de defensa, en fa una descripció oral a l'altre membre.

Aquest segon ha de fer un dibuix el més fidel possible a la descripció que fa el company o companya. A continuació es compara el dibuix amb l'original i es comenten diferències, característiques dels elements, etc. Tot seguit es repeteix l'exercici, amb una altra imatge, tot invertint els papers dels participants.

4. Finalment els alumnes, treballant en parelles i amb el suport d'un ordinador, elaboren un diccionari visual sobre les talaies i torres de defensa de Tramuntana. Els mapes també s'hi poden incorporar com a element visual de referència per situar-les, calcular distàncies entre les diverses torres i respecte a poblacions properes, etc. Cada imatge pot anar acompanyada amb informacions escrites o gràfiques, com: nom, tipus de construcció, situació, elements singulars, època probable de construcció, etc. Aquest treball es reuneix i ordena, amb vistes a publicar-ho a la xarxa. També es pot realitzar en col·laboració amb grups d'alumnes d'altres centres.

Recursos necessaris

El professorat que coordini aquesta activitat convé que disposi d'informació sobre::

- Circumstàncies històriques que motivaren la construcció de talaies i torres de defensa i el seu posterior abandonament.
- Característiques bàsiques de les talaies i les torres de defensa de Mallorca.
- Situació d'algunes de les torres i talaies més representatives a la Serra.

Per saber-ne més:

Llibres:

Aparicio, A. (2016). L'ofici de torrer. Ed: Lleonard Muntaner. Palma.

Archiduque Luis Salvador (1983). Torres y Atalayas de Mallorca. Ed: José J. Olañeta. Palma. De Chaves, J.G. (1996): Fortificaciones costeras de Mallorca. Ed: Colegio Oficial de Arquitectos de Baleares. Palma.

Pàgina web:

CONSELL DE MALLORCA: Serra de Tramuntana, paisatge cultural. http://histories.serradetrabantana.net/ca/les_torres_de_defensa/

García, F. (2016). Torres i talaies. Recuperat de: <http://www.torresitales.cat/index.html>

(conté un mapa complet i documentat de les talaies i torres de defensa de Mallorca i un interessant documental sobre el tema).

